

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

P 1 7 1 A 1 0 1 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA

Izpitna pola 1

Razčlemba neumetnostnega besedila

Ponedeljek, 29. maj 2017 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi ocenjevalni obrazec.

Priloga z neumetnostnim besedilom je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec.

Izpitna pola vsebuje 22 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom in jih vpisujte v izpitno polo v za to predvideni prostor. Pišite skladno s slovničnimi in pravopisnimi pravili, čitljivo, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Pri nalogah izbirnega tipa izberite samo eno rešitev, če v navodilu ni določeno drugače. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 1 prazno.

P 1 7 1 A 1 0 1 1 1 0 3

Priloga k izpitni poli 1

V deželi muzejev

Čebelarški muzej v Radovljici

Besedilo: Ida Gnilšak in mag. Tita Porenta
Fotografija: Miran Kambič, 2012

Splošno o muzeju

Slovensko čebelarstvo odlikuje večstoletna, svetovno znana tradicija. Čebelarški muzej v Radovljici skrbi za bogato dediščino slovenskega čebelarstva, jo evidentira, zbira, hrani, dokumentira, predstavlja in popularizira. Muzejska zbirka predstavlja tri ključne teme slovenskega čebelarstva: avtohtono raso čebel – kranjsko čebelo ali kranjsko sivko, zgodovino čebelarjenja s svetovno znanimi čebelarji in poslikane panjske končnice, posebnost slovenske ljudske kulture.

Kratka zgodovina muzeja

Sredi dvajsetih let 20. stoletja so si nekateri pomembni slovenski čebelarji prizadevali ustanoviti čebelarški muzej. Leta 1929 je urednik Avgust Bukovec v Slovenskem čebelarju objavil povabilo in navodilo za zbiranje čebelarških predmetov, ki »so vredni, da se jih ohrani«. Pri povabilu k zbiranju gradiva je izhajal iz sklepa načelstva Čebelarškega društva za Slovenijo o ustanovitvi muzeja. Besedili pomenita zametke Čebelarškega muzeja v Radovljici, slovesno odprtega leta 1959 v baročni graščini v starem delu mesta. V štirih prostorih so bili razstavljeni panji, čebelarško orodje, preparati čebel in poslikane panjske končnice.

Doprnski kip Antona Janše, utemeljitelja slovenskega čebelarstva

Leta 1973, ob dvestoti obletnici smrti Antona Janše, je Čebelarški muzej pridobil dodatna razstavna prostora, stalna razstava pa je bila vsebinsko posodobljena in dopolnjena. Privlačna muzejska pridobitev je bil opazovalni panj z živimi čebelami, postavljen leta 1977. K uveljavljanju Čebelarškega muzeja v Sloveniji

in zunaj nje je poleg stalne postavitve pripomogla potujoča razstava panjskih končnic, ki od leta 1978 gostuje doma in v tujini.

Ob zadnji prenovi leta 2000 je muzejska zbirka dobila novo vsebinsko zasnovo: ta temelji na avtohtoni rasi čebele, ki jo obiskovalci v pomladnih in poletnih mesecih spoznavajo tudi v živo v opazovalnem panju, na poslikanih panjskih končnicah ter pri pomembnih čebelarjih in čebelarških piscih.

Opazovalni panj z živimi čebelami

Pomen muzeja za vzgojo in izobraževanje

V muzeju so zaključenim skupinam ob predhodni najavi na voljo učne ure in vodeni ogledi v slovenskem, nemškem in angleškem jeziku. V študijske namene lahko obiskovalci uporabijo tudi strokovno knjižnico in fototeko. Občasno v muzeju pripravljajo delavnice, na katerih udeleženci zvijajo in ulivajo sveče in obeske iz čistega čebeljega voska ali slikajo na panjske končnice. Najmlajši si lahko muzej ogledajo v spremstvu čebelice Cvetke ali skupaj z njo pobarvajo muzejsko pobarvanko.

Mnenja obiskovalcev muzeja

V Čebelarški muzej Radovljica prihajajo obiskovalci z vsega sveta in vsi menijo, da je muzej izjemen po svoji vsebini, prijazen do obiskovalcev (dostopen tudi gibalno oviranim osebam), informativen in zanimiv. Veliko jih pohvali opazovalni panj in film. V vpisni knjigi se obiskovalci zahvaljujejo tudi za strokovno vodenje in včasih za nagrado narišejo kakšno čebelico.

Koristni napotki o muzeju

Lokacija: staro mestno jedro, Radovljiška
graščina (1. nadstropje)

Naslov: Linhartov trg 1, 4240 Radovljica

Vstopnina: otroci 2 €
odrasli 3 €
družine 7 €

Telefon: 04 532 05 20

E-naslov: mro@siol.net (za najave skupin)
cebelarski.muzej@siol.net (kustosinja)

Spletna stran: www.muzeji-radovljica.si

Odpiralni čas:

januar, februar	torek–petek	8.00–15.00
marec, april, november, december	torek, četrtek, petek	8.00–15.00
	sreda, sobota, nedelja	10.00–12.00 in 15.00–17.00
maj–oktober	torek–nedelja	10.00–18.00

(Prirejeno po: Svet&ljudje, julij–avgust 2015.)

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Preberite trditve o izhodiščnem besedilu in obkrožite črke pred tremi pravilnimi.
  - A Naslov besedila je V deželi muzejev.
  - B Besedilo ima podnaslov.
  - C Besedilo je členjeno z mednaslovi.
  - Č Besedilo je napisala Ida Gnilšak v soavtorstvu s Tito Porenta.
  - D Besedilo je bilo objavljeno leta 2015 v dvojni poletni številki revije Svet in ljudje.
  - E Milan Kambič je posnel fotografijo živega opazovalnega panja prav za objavo v tej številki revije.
  - F Besedilo je znanstveno.

(2 točki)

2. Določite vlogo posameznih delov besedila. Na črtice napišite ustrezne številke iz desnega stolpca.

_____ naslov	1 usmerja bralca med branjem
_____ prvi odstavek	2 popestri besedilo
_____ razpredelnica	3 natančneje opredeli temo
_____ mednaslov	4 pregledno in razčlenjeno prikaže podatke
_____ fotografija	5 napove temo
	6 nima posebne vloge

(2 točki)

3. Napišite tri teme, ki so temelj stalne muzejske zbirke.

(2 točki)

4. V povedi/povedih razložite, kako sta fotografiji povezani s temo besedila.

(2 točki)

5. Obkrožite DA, če je trditev v skladu z izhodiščnim besedilom, ali NE, če ni.

Zamisel o ustanovitvi čebelarškega muzeja na Slovenskem je stara več kot sto let.	DA	NE
Začetki muzeja temeljijo na sklepu načelstva Čebelarškega društva in besedilu Avgusta Bukovca v Slovenskem čebelarju.	DA	NE
Prva stalna razstava je bila postavljena leta 1959.	DA	NE
Obiskovalci muzeja lahko v opazovalnem panju vse leto v živo spoznavajo kranjsko čebelo.	DA	NE
Muzej je odprt vse mesece v letu in ob različnih dneh, razen ob ponedeljkih.	DA	NE

(3 točke)

6. Uredite podatke o zgodovini muzeja v pravilno časovno zaporedje. Na črtice napišite številke 1–5.

- _____ povabilo za zbiranje čebelarskih predmetov
 _____ razširitev prostorov in posodobitev stalne razstave
 _____ odprtje muzeja
 _____ nova vsebinska zasnova zbirke
 _____ postavitve opazovalnega panja z živimi čebelami

(2 točki)

7. Dopolnite povedi z ustreznimi stavki, tako da bodo v skladu s tretjim (*Leta 1973 ...*) in četrtem (*Ob zadnji prenovi ...*) odstavkom izhodiščnega besedila.

- Stalna razstava je bila prvič vsebinsko posodobljena in dopolnjena leta 1973, _____
 _____.
- Opazovalni panj, _____,
 je bil za muzej privlačna pridobitev.
- _____,
 je muzejska zbirka dobila novo vsebinsko zasnovo.

(3 točke)

8. Podčrtajte pravilno trditev ob poševnici in utemeljite svojo izbiro, tako da dopolnite poved.

Izhodiščno besedilo je o b j e k t i v n o / s u b j e k t i v n o , saj _____
 _____.

(2 točki)

9. Kateri način razvijanja teme prevladuje v navedenih delih izhodiščnega besedila? Tretja rešitev je že napisana.

V delu *Splošno o muzeju* prevladuje _____, saj izvemo temeljne značilnosti muzeja.

V delu *Kratka zgodovina muzeja* prevladuje _____, saj si dogodki sledijo v časovnem zaporedju.

V delu *Mnenja obiskovalcev muzeja* prevladuje utemeljevanje, saj sporočevalec z mnenji obiskovalcev dokazuje trditev, da je muzej zanimiv.

V delu *Koristni napotki o muzeju* prevladuje _____, saj so v njem samo nanizani bistveni podatki za obiskovalce.

(3 točke)

10. S katerim prevladujočim namenom je bilo tvorjeno izhodiščno besedilo?

- A Da bi se bralci seznanili z zgodovino čebelarskega muzeja.
- B Da bi bralci izvedeli kaj novega o panjskih končnicah.
- C Da bi bralci izvedeli, kaj sporočevalec meni o muzeju.
- Č Da bi bralci spoznali čebelarski muzej.

(1 točka)

11. Kateri besedilni vrsti pripada izhodiščno besedilo?

Izhodiščno besedilo je

- A poročilo o obisku muzeja.
- B novica o prenovi muzejske zbirke.
- C vabilo za obisk muzeja.
- Č predstavitev muzeja.
- D ocena muzejske zbirke.
- E reportaža o muzejski zbirki.

(1 točka)

12. V Čebelarskem muzeju so poleg stalne postavitve pripravili tudi potujočo razstavo panjskih končnic. Čemu so se po vašem mnenju odločili zanjo in kakšen je njen pomen doma in v tujini? Odgovorite v povedi/povedih.

(3 točke)

13. V naslovnem delu besedila je dvakrat uporabljena beseda *muzej*. Določite pomensko razmerje med besedo *muzej* in besedno zvezo *čebelarški muzej*.

Razmerje med izrazoma je

- A protipomensko.
- B nadpomensko-podpomensko.
- C podpomensko-nadpomensko.
- Č sopomensko.

(1 točka)

14. V prvem delu izhodiščnega besedila (*Splošno o muzeju*) poiščite besede, ki spadajo v isto besedno družino kot beseda čebela. Napišite jih na črte.

_____

_____

(2 točki)

15. Kaj je kranjska sivka? Dopolnite poved.

Kranjska sivka je _____, ki _____

_____.

(2 točki)

16. V besedilu so uporabljene nekatere manj znane besede. Določite njihov pomen, tako da na črtilce pred njimi zapišete številko ustrezne razlage.

_____ evidentirati	1 ki je po izvoru od tam, kjer živi
_____ popularizirati	2 sistematično urejena zbirka fotografij
_____ avtohton	3 znanstveno delo, ki s številnimi zbranimi fotografijami celostno obravnava eno temo
_____ preparat	4 muzejski uslužbenec z visoko izobrazbo, ki zbira, vzdržuje in proučuje muzejske predmete
_____ fototeka	5 žival, rastlina ali njeni deli, pripravljeni za opazovanje, proučevanje oblike, notranje zgradbe
_____ kustos	6 delati, da kaj postane splošno znano, priljubljeno
	7 namensko in sistematično spremljati, vpisovati podatke o čem
	8 podpreti kaj z dokumenti, utemeljiti

(3 točke)

17. Preberite slovarska sestavka in obkrožite DA, če je trditev pravilna, ali NE, če ni.

čebélar -ja [čeb in čəb] m (ê) zool. **1.** *sršenu podoben nočni metulj s krili brez luskic, Aegeria apiformis*: čebelar prezimuje kot gosenica **2.** *živo pisana ptica, ki se hrani s čebelami in drugimi žuželkami, Merops apiaster*

čebelár -ja [čeb in čəb] m (á) *kdor goji čebele*: na stara leta je bil čebelar; čebelar ogreba roj; sestanek čebelarjev

Obe besedi sta večpomenki.	DA	NE
V obeh besedah je naglas na zadnjem zlogu.	DA	NE
Beseda čebélar se uporablja kot termin v zoologiji.	DA	NE
Beseda čebelár je slogovno zaznamovana.	DA	NE
Besedi čebélar in čebelár se različno izgovarjata.	DA	NE
Besedi čebélar in čebelár sta sopomenki.	DA	NE

(3 točke)

18. V naslednjih enostavnih povedih so vsi osebki zloženi. Podčrtajte jih.

- Slovensko čebelarstvo odlikuje večstoletna, svetovno znana tradicija.
- Leta 1929 je urednik Avgust Bukovec v Slovenskem čebelarju objavil povabilo in navodilo za zbiranje čebelarskih predmetov.
- V muzeju so zaključenim skupinam ob predhodni najavi na voljo učne ure in vodeni ogledi.

(3 točke)

19. Povežite navedeni povedi. V prvi zloženi povedi naj dopolnjevalni stavek izraža posledico, v drugi pa vzrok.

Muzej je informativen in zanimiv. Vredno ga je obiskati.

Posledično priredje:

Muzej je _____
_____.

Podredje z vzročnim odvisnikom:

Muzej je _____
_____.

(3 točke)

20. Kako bi pravilno zapisali podčrtano besedno zvezo, če bi uporabili števke? Obkrožite črko pred pravilno rešitvijo.

Sredi dvajsetih let 20. stoletja so si nekateri pomembni slovenski čebelarji prizadevali ustanoviti čebelarski muzej.

- A Sredi 20 let
- B Sredi 20. let
- C Sredi 20-tih let

Leta 1973, ob dvestoti obletnici smrti Antona Janše, je Čebelarski muzej pridobil dodatna razstavna prostora.

- A ob 200 obletnici
- B ob 200. obletnici
- C ob 200-obletnici

(2 točki)

21. Besedno zvezo *slovenski čebelar* uporabite v povedih kot lastno in kot občno ime (vendar ne na začetku povedi).

Poved z lastnim imenom:

Poved z občnim imenom:

(3 točke)

22. Napišite **uradno prošnjo**.

Predstavljajte si, da ste Lučka/Luka Čadež, predsednica/predsednik dijaške organizacije na Biotehniški šoli Rakičan (Lendavska ulica 3, 9000 Murska Sobota). Vašo šolo bodo obiskali dijaki partnerske šole iz Nemčije, ki se tako kot vi izobražujejo za poklic kmetijsko-podjetniškega tehnika. Med drugim boste zanje organizirali ogled Čebelarskega muzeja v Radovljici. S kustosinjo Tito Porenta se dogovorite za vodstvo po razstavi in za pripravo ene od delavnic. V uradni prošnji pojasnite razlog in okoliščine ogleda ter utemeljite prošnjo za pripravo delavnice. Pomagajte si z izhodiščnim besedilom. Pišite na naslednjo stran.

(12 točk)

P 1 7 1 A 1 0 1 1 1 1

Prazna stran